

AKADEMIN FÖR TEKNIK OCH MILJÖ
Avdelningen för datavetenskap och samhällsbyggnad

Hur kommunen påverkas vid avvägningen mellan motstridiga allmänna intressen

Fallstudie från Älvkarleby kommun

Frida Larsson

2022

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Lantmäteri teknik
Lantmätarprogrammet, ekonomisk/juridisk inriktning

Handledare: Fredrik Zetterquist
Examinator: Kristin Land

Förord

Detta arbete är den avslutande delen av min kandidatutbildning på lantmätarprogrammet ekonomisk/juridisk inriktning vid Högskolan i Gävle och omfattar 15 högskolepoäng.

Först vill jag rikta ett stort tack till alla som ställde upp på intervjuer och tog sig tid att dela med sig av sin kompetens inom området. Det är ni som till stor del gjorde detta arbete möjligt. Vidare vill jag innerligt tacka min handledare Fredrik Zetterquist som har stöttat och hjälpt mig under den här processen.

Sist men inte minst är jag oerhört tacksam för all support från familj och vänner som jag fått under den här tiden, tack!

Gävle, maj 2022

Frida Larsson

Sammanfattning

Bevarandet av natur och miljö är en viktig del av Sveriges markanvändningsplanering. Ett sätt att bevara dessa rika områden på lång sikt är genom inrättandet av naturreservat. Naturreservat upprättas oftast av Länsstyrelsen för just detta syfte vilket i vissa fall kan stå i kontrast till kommunens önskan om att använda marken för andra intressen och ändamål. Ett sådant exempel utgör Naturreservatet Häcksören som upprättades i december 2021 av Länsstyrelsen i Uppsala och inom vilket Älvkarleby kommuns avloppsreningsverk är beläget. Reningsverket och naturreservatet representerar båda allmänna intressen som i den avvägning som gjorts strider mot varandra.

Syftet med arbetet är att se hur utvecklingsambitionerna hos Älvkarleby kommun påverkas av den avvägning som är gjord mellan det allmänna intresset för reningsverket och det allmänna intresset för naturreservatet. Förhoppningen är att studien är till nytta för andra kommuner i fall där avvägningar görs mellan liknande motstridande allmänna intressen och där dess konsekvenser beaktas.

Studien är baserad på kvalitativa metoder som har genomförts via en kombination av litteraturstudie, semistrukturerade intervjuer och studier i lagrum och domar för att på bästa sätt besvara arbetets frågeställningar. Sju intervjuer har genomförts med sakkunniga personer inom ämnet som representerar de olika myndigheterna samt en utomstående juridiskt sakkunnig.

Resultatet av fallstudien visar att det finns olika syn mellan Älvkarleby kommun och Länsstyrelsen när det gäller den avvägningen som gjorts. Framför allt är detta förknippat med att de båda parterna ser fallet utifrån olika tidsperspektiv. Kommunen är angelägen om att ett eventuell nödvändigt framtida utökat ianspråktagande av mark för reningsverket säkerställs och således inte påverkar kommunens långsiktiga utvecklingsvisioner. Länsstyrelsens beslut grundar sig i situationen såsom den är idag. De förnekar inte att en utbyggnad av reningsverket kan bli aktuell men eftersom detta är oförutsägbart i tid och rum anses det inte relevant att ta detta i beaktande vid tillfället då reservatet inrättas. Studien avslutar med att diskutera huruvida kommunens argumentation ska tas i större beaktande vid liknande framtida fall.

Nyckelord: naturreservat, kommun, områdesskydd, allmänt intresse, Älvkarleby kommun

Abstract

Preserving nature and the environment is essential for Sweden's land use planning. One way to preserve these rich areas for the future is by setting up nature reserves. The County Administrative Board usually establishes nature reserves for this very objective, which in some cases may contrast with the municipality's desire to use the land for other interests and purposes. One such example is the Häcksören Nature Reserve, established in December 2021 by the County Administrative Board in Uppsala and within which Älvkarleby municipality's sewage treatment plant is located. The treatment plant and the nature reserve represent public interests that conflict with each other in the balance that has been struck.

The purpose of the study is to see how the development ambitions of Älvkarleby municipality are affected by the balance that has been made between the general interest in the treatment plant and the public interest in the nature reserve. The hope is that the study will be helpful for other municipalities in cases where balances are made between similar conflicting public interests and where its consequences are considered.

The study is based on qualitative methods carried out through a combination of literature study, semi-structured interviews, and studies in law and judgments to best answer the work's questions. Seven interviews were conducted with experts in the subject representing the various authorities and an outside legal expert.

The case study results show that there are different views between Älvkarleby municipality and the County Administrative Board regarding the balance that has been made. Above all, this is associated with the two parties seeing the case from different time perspectives. The municipality is concerned that any necessary future increased use of land for the treatment plant is ensured and thus does not affect the municipality's long-term development visions. The County Administrative Board's decision is based on the situation today. They do not deny that an expansion of the treatment plant may be relevant, but since this is unpredictable in time and space, it is not considered pertinent to take this into account when the reserve is established. The study concludes by discussing whether the municipality's argumentation should be taken into more significant consideration in similar future cases.

Keywords: nature reserve, municipality, area protection, public interest, Älvkarleby municipality

Innehållsförteckning

Förord	i
Sammanfattning	iii
Abstract.....	v
1 Introduktion	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Syfte och mål.....	2
1.3 Frågeställning	2
1.4 Avgränsningar.....	2
1.5 Etiska aspekter och hållbar utveckling.....	2
2 Teori	4
2.1 Allmänna intressen.....	4
2.2 Områdesskydd.....	4
2.2.1 Naturreservat.....	5
2.2.2 Naturreservatsföreskrifter.....	5
2.2.3 Dispens	6
2.3 Häcksören naturreservat	6
2.4 Tidigare forskning.....	7
2.5 Tidigare examensarbeten	7
3 Metod.....	9
3.1 Litteraturstudie	9
3.2 Intervjuer	9
3.3 Studie av lagkommentarer och domar.....	11
4 Resultat.....	12
4.1 Länsstyrelsen i Uppsala.....	12
4.2 Älvkarleby kommun	13
4.2.1 Gästrike vatten	14
4.3 Juridisk sakkunnig.....	15
4.4 Dom	16
5 Diskussion	17
5.1 Resultat	17
5.2 Metod	18
6 Slutsatser	20
6.1 Hur har avvägningen mellan de två motstridande allmänna intressena presenterats i argumentationerna gjorda av Länsstyrelsen Uppsala och Älvkarleby kommun?.....	20
6.2 Hur påverkas utvecklingsmöjligheterna av avloppsreningsverket i Älvkarleby kommun efter inrättande av naturreservat?.....	21
6.3 Framtida fall.....	21
Referenser	22

1 Introduktion

I detta kapitel så presenteras bakgrunden till studien, dess syfte och mål, frågeställningarna som använts samt avgränsningar som har gjorts för att studien skulle bli genomförbar.

1.1 Bakgrund

I Sverige så äger staten och kommunerna en betydelsefull del av landets totala mark. Statens ägande är främst grundat i skydd av natur och miljö medan det är kommunerna som utvecklar och exploaterar landet (Caesar, 2016). I Sverige är det viktigt att ett hållbarhetsperspektiv finns med i planer inför framtiden. I mindre kommuners detalj- och översiktsplaner tas det i beaktning men prioriteras inte alltid så högt. Mindre kommuner har inte samma press eller konkurrens om mark som större kommuner kan ha (Borgström, 2009). Detta gör att markanvändning för utveckling ofta prioriteras i en högre grad än naturvärden då stora naturområden redan finns inom kommunens gränser. Bildandet av områdesskydd görs inte i en så stor utsträckning av kommunerna utan i stället är det Länsstyrelsen som lägger fram förslagen.

I den avvägning som görs av Länsstyrelsen när områdesskydd ska planeras så läggs mer vikt i naturvärden än upplevelsevärden (Rolfsson & Schmidt, 2012) vilket ofta betyder att reservat inte planeras nära samhälle. Med bland annat sina naturområden så spelar landsbygden en stor roll i att uppfylla miljömålen i Sverige (Markensten et al., 2013). På grund av detta så skapas naturreservat för att på lång sikt bibehålla dessa rika områden för framtiden. Problem kan dock uppstå när naturreservat bildas på mark som kommunen anser är mer värdefull för något annat ändamål.

I december 2021 upprättades naturreservatet Häcksören genom beslut från Länsstyrelsen i Uppsala efter flera års process och dialog med Älvkarleby kommun. Naturreservatet är beläget på samma område som kommunens avloppsreningsverk och gör att reningsverket omsluts i sin helhet av reservatet (Länsstyrelsen, 2021). Länsstyrelsen och kommunen har olika syn på hur detta genomförs på bästa sätt. Då reningsverk är en samhällsbärande institution anses avloppsreningsverket vara ett allmänt intresse som i detta specifika fall ställs mot det motstridande allmänna intresset, alltså naturreservatet. Länsstyrelsen beslut överklagades kort efter inrättande av Älvkarleby kommun och nu inväntas regeringens beslut i ärendet.

1.2 Syfte och mål

Syftet med examensarbetet är att få en djupare förståelse för hur Älvkarleby kommuns utvecklingsambitioner för avloppsreningsverket påverkas utifrån den argumentationen som är gjord av länsstyrelsen i Uppsala samt kommunen vid avvägningen mellan de två motstridiga allmänna intressena. Resultatet av studien ska förhoppningsvis leda till ökad förståelse kring eventuella målkonflikter och dess konsekvenser även för andra kommuner vid avvägningar mellan motsvarande allmänna intressen som i Älvkarleby kommun.

1.3 Frågeställning

De valda frågeställningarna är utarbetade utifrån studiens syfte och lyder:

- Hur har avvägningen mellan de två motstridande allmänna intressena presenterats i argumentationerna gjorda av Länsstyrelsen Uppsala och Älvkarleby kommun?
- Hur påverkas utvecklingsmöjligheterna av avloppsreningsverket i Älvkarleby kommun efter inrättande av naturreservat?

1.4 Avgränsningar

För att arbetet ska inrymmas inom den begränsade tidsramen om 10 veckor har omfattningen av studien avgränsats. Den främsta avgränsningen är att studien endast innefattar en kommun, Älvkarleby kommun. Valet av kommun baseras dels på dess geografiska närhet och på frågeställningens aktualitet i kommunen.

1.5 Etiska aspekter och hållbar utveckling

Studien involverar inte några utsatta grupper såsom, minderåriga, minoritetsgrupper eller liknande. Det förekommer inte heller experiment som behöver tas hänsyn till utifrån etiska aspekter. Respondenterna som deltagit i studien är anonyma och personuppgifter samt namn har utelämnats från arbetet. Deltagande parter benämns med dess arbetstitel genom hela arbetet efter godkännande. Tillåtelse till inspelning av intervjuer har efterfrågats om i förväg och sammanställning av dessa har godkänts i efterhand av vederbörande part.

I studien har hållbarhetsfrågor beaktats och studien förväntas att bidra till att ge perspektiv på två av FN:s 17 hållbarhets mål, det vill säga mål 11 (hållbara städer och samhällen) och mål 15 (ekosystem och biologisk mångfald) (*Globala Målen – För Hållbar Utveckling*, n.d.). Med studien förväntas det bli möjligt att få perspektiv på hur markanvändning kan förbättras så att det blir möjligt att värna om naturen och biologisk mångfald samtidigt som utrymme ges till kommuner att utvecklas och skapa hållbara samhällen.

2 Teori

2.1 Allmänna intressen

Allmänna intressen är viktiga utifrån ett samhällsperspektiv, de är samhällets gemensamma intressen. Allmänna intressen regleras främst i 2 kap. plan- och bygglagen (2010:900). (PBL) och kan avse natur och kulturaspekter eller utformning av bebyggelse. Även vissa bestämmelser inom miljöbalken (1998:808) (MB) avser allmänna intressen enligt 2 kap. 2 § PBL . Dessa intressen ska främjas och tas hänsyn till i kommuners planering och planläggning (Boverket, 2022). Utgångspunkten för allmänna intressen är att de mark och vattenområden som finns ska användas utifrån vad som anses lämpligast för just det område. Vid denna prövning så ska områdets beskaffenhet, läge och behov beaktas (2 kap. 2 § PBL). Användning som ger en långsiktig god hushållning sett från allmän synpunkt prioriteras gentemot annan användning (Boverket, 2022).

2.2 Områdesskydd

Områdesskydd är ett samlingsbegrepp där olika typer av skydd för mark och vattenområden ingår. De olika formerna av skydd är natura 2000-områden, naturreservat, nationalparker, biotopskyddsområden i marin miljö, naturminne, strandskyddsområde, djur och växtskyddsområden, områdesskydd genom regionala havsmiljökonventioner och hänsynsområden (Boverket, 2021). Dessa skydd regleras i 7 kap. MB. De centrala myndigheterna som hanterar områdesskydd är Naturvårdsverket, Länsstyrelsen, Havs och vattenmyndigheten och Skogsstyrelsen. Utöver dessa så är kommuner, markägare, företag, stiftelser mm även involverade i arbetet.

Det är Naturvårdsverket som har det huvudsakliga ansvaret när det kommer till skyddade naturområden och de har ansvar på nationell nivå (Naturvårdsverket, u.å. B.). Det är hit andra vänder sig för att få en förståelse i hur de olika skyddsinstrumenten används och hur förvaltningen av skyddade områden ska se ut. Mark som är planerat inom naturvårdsändamål av Länsstyrelsen köper myndigheten in och i de fall som markägaren behåller ägandet, ersätter Länsstyrelsen för förlorad användning av marken. De äger även de fastigheter som är förvärvade av staten för naturvårdsändamål (Naturvårdsverket, u.å. B.).

Länsstyrelserna kan bilda flera av de olika områdestyperna som finns, bland annat naturreservat, och de ansvarar för de områdesskydd som skapas inom länet. Länsstyrelsen står för tillsyn i de områden som de själva beslutat om skydd i och i de flesta fall så ansvarar de även för skötsel av områden som är statligt skyddade (Naturvårdsverket, u.å. B). Vid de fall då en kommun väljer att bilda områdesskydd så är det till länsstyrelsen de vänder sig för att få hjälp och stöttning under arbetets process (Länsstyrelsen Gävleborg, u.å.).

2.2.1 Naturreservat

Ett naturreservat är ett typ av områdesskydd som bildas för att skydda värdefull natur. I Sverige så finns det över 5000 naturreservat som alla har i uppgift att skydda och bevara natur och arter för framtiden (Naturvårdsverket, u.å. A). Antalet naturreservat har stadigt ökat i Sverige för att uppfylla de målen som framtagits inom miljö och naturpolitik och bara under 2020 ökade antalet med 131st (Naturvårdsverket, 2022). Enligt 7 kap. 4§ MB kan ett naturreservat bildas av en länsstyrelse eller en kommun för att bevara och skydda biologisk mångfald och miljöer samt för att skydda områden ämnat till friluftslivet. Fortsättningsvis beskrivs även att,

” Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.” (7 kap. 4 § MB).

Denna typ av reservat är viktigt för att bevara både naturen i Sverige och de arter som lever i den inför framtiden. Ett naturreservat går att upphävas, delvis eller helt, av Länsstyrelsen eller kommunen men enbart om det finns synnerliga skäl till upphävningen (7 kap. 7 § MB). Utöver detta så ska även de naturvärden som går förlorat att skäligen ersättas, antingen på det existerande reservatet eller vid något annat område. Detta innebär att ett naturreservat är ett starkt skydd som i många fall är svårt att upphäva då syftet med reservat är ett långsiktigt skydd.

2.2.2 Naturreservatsföreskrifter

Beslut om naturreservat ska innehålla de begränsningar som krävs för att uppnå syftet med reservatet (7 kap. 5 § MB). Dessa kan innefatta flera typer av förbud så som mot bebyggelse, avverkning och dikning men även förbud mot tillträde till områden. I föreskrifterna är det även möjligt att beskriva åtgärder som kan utföras efter tillåtelse har sökts från myndighet. Genom att använda denna typ av föreskrift så förenklas utförande av åtgärden då det öppnar upp för möjligheten att undvika kravet på särskilda skäl som behövs för dispens av naturreservat (Bengtsson, 2021).

2.2.3 Dispens

Det är möjligt att få dispens från naturreservatsföreskrifter enligt 7 kap. 7§ andra stycket MB. För att ett dispensbeslut ska tas krävs det särskilda skäl och åtgärden måste påbörjas inom två år efter taget beslut och vara färdigställd inom fem år från datum då beslut vann laga kraft för att inte upphöra. Dispensen prövas genom att en avvägning görs mellan miljöintresset och det motsatta intresset eller intressena (Bengtsson, 2021).

2.3 Häcksören naturreservat

Arbetet med Häcksören naturreservat startade 2017 och efter flertalet möten och diskussioner med Älvkarleby kommun togs ett beslut av Länsstyrelsen den 13e december 2021. Reservatet ligger vid Dalälvens mynning, ca 1,5 km norr om Skutskärs centrum och omfattar en totalareal om 76,0 hektar, se fig. 1. (Länsstyrelsen, 2021).

Figur 1. Föreskriftskarta, Häcksören naturreservat (Länsstyrelsen, 2021).

Syftet med reservatet är både att skydda de värdefulla naturmiljöer och den biologiska mångfald som finns inom området och att bevara områden för friluftslivet. Häcksören, tillsammans med andra närliggande reservat bildar ett stort sammanhängande kustområde i Älvkarleby kommun som ingår i värdestrakten *Gårdskärskusten* (Länsstyrelsen, 2021). Inom denna plats så är även Skutskärs avloppsreningsverk beläget och omfattas i sin helhet inom reservatets gränser. Reningsverket samlar upp och renar spillvatten från både Älvkarleby kommuns verksamhetsområde och spillvatten som leds dit från området Furuvik, Gävle kommun. Enligt naturreservatsföreskrifterna som redovisas i beslutet för Häcksören är det förbjudet att ”anlägga och underhålla anläggningar för rening av avloppsvatten med tillhörande processer” (Länsstyrelsen, 2021). Undantaget från föreskrifterna gäller endast inom angivna gränser som redovisas i tillhörande föreskriftskarta, se Fig 1.

2.4 Tidigare forskning

Antalet studier som återfunnits inom ämnet är väldigt begränsade och den planerade tiden ger inte utrymme för djupare sökningar. Av de studier som gjorts hanteras frågor inom miljö och hållbar utveckling där de lägger vikt på de samarbete som måste finnas mellan miljötänk och exploatering av mark.

Enligt Brokking et al., (2020) har flertalet kommuner i Sverige börjat uppdatera sina översiktsplaner och även tagit fram mål i relation till miljö, sociala faktorer och hållbar ekonomi. Fokus ligger på att reducera kommunernas miljöpåverkan och minska användandet av naturresurser. Vidare beskriver de att kommunernas arbete inom miljö och hållbar utveckling gör att det får en allt större inverkan på bland annat detaljplaners utformning. Redan vid framtagandet av en kommuns vision för framtiden kring markanvändning är alltså ett hållbart perspektiv inkluderat.

2.5 Tidigare examensarbeten

Bergkvist (2007) redovisar i sin kandidatuppsatts hur det höga exploateringstrycket i storstadsregioner medför att mer vikt läggs vid att bevara naturområden. Vidare beskrivs hur naturreservat i stockholmsregionen med stor sannolikhet kommer behöva upphävas i framtiden för att möjliggöra exploatering på attraktiv mark. Olika perspektiv på naturreservat och upphävande av dessa kan ses i arbetet. Betoning läggs på det kommande behovet av tillgänglig exploateringsbar mark och hur en fortsatt hög bevaring av naturområden kan komma att motarbeta detta medan det även framhävs att natur och dess värden måste bevaras långsiktigt i framtiden (Bergkvist, 2007).

Edlund och Jonsson (2018) upptäckte med deras studie att användningen av markpolicy inte är särskilt utbredd bland Sveriges kommuner. Policys brukas av ett antal kommuner som ett sätt att kommunicera deras visioner för markanvändning med utomstående men i de flesta fall används dessa endast internt. Vidare fortsätter Edlund och Jonsson (2018) att beskriva att användningen av markpolicy kan vara till nytta för tjänstemän som jobbar inom relevanta områden då det ger en samlad information om vad kommunen och dess politiker strävar efter. Även vid samarbetet mellan kommun och privata aktörer kan en markpolicy vara användbar då den ökar transparensen mellan de olika parterna.

3 Metod

I det här kapitlet redovisas de metoder som använts för att besvara frågeställningarna som bearbetats fram under början av studien. Studien grundar sig i kvalitativa metoder. Enligt Cairney och St Denny (2015) används kvalitativ forskning i samband med forskningsfrågor som studerar exempelvis orsaksförklaring, individers personliga erfarenheter, processer till sociala fenomen etc. Metoden är alltså mer anpassad till att svara på frågor om "hur" i jämförelse med kvantitativ forskning som ofta fokuserar på frågan "hur många". Kvalitativa metoder har använts för att på bästa sätt besvara studiens frågeställningar då dessa metoder gett respondenterna möjlighet att ge nyanserade och utförliga svar samt öppnat upp för eventuella följdfrågor som ansågs vara relevanta.

3.1 Litteraturstudie

Litteraturstudien har skett löpande under arbetets gång och baseras på litteratur, vetenskapliga artiklar, examensarbeten och webbsidor som ansetts relevanta för ämnet. Insamling av information har skett via Högskolan i Gävles bibliotek där databaser som DiVA och Discovery har använts för att hitta lämpliga examensarbeten och vetenskapliga artiklar. Dessa söktes fram via de utvalda nyckelorden, naturreservat, kommun, områdesskydd, allmänna intressen och Älvkarleby kommun.

Granskning av arbetenas sammanfattningar gjordes för att snabbt och enkelt kunna göra ett lämpligt urval av vilka av dessa som ansågs vara av betydelse för studien. Därefter har en ingående undersökning gjorts av de utvalda arbetena. Relevant lagtext samt lagkommentarer kring naturreservat har även studerats.

3.2 Intervjuer

Den empiriska delen av arbetet har skett genom semi-strukturerade intervjuer. Denna typ av intervju undviker stängda "ja- och nej-" frågor och ger utrymme för deltagarna att utveckla sina svar och delge mer information och synpunkter som kan vara relevanta för ämnet, vilket uppfyller målet med kvalitativ forskning (Jacob & Furgerson, 2012).

Sju intervjuer har gjorts med sakkunniga från Älvkarleby kommun, Länsstyrelsen och Gästrike vatten, samt en jurist. Från kommunen har både tjänstemän med relevanta ansvarsområden intervjuats och politiker från kommunfullmäktige och samhällsbyggnadsnämnden. Urvalet av deltagare har skett genom samtal mellan författaren och kommunen för att föreslå de lämpligaste personerna att kunna besvara frågorna. Därefter har varje respondent kontaktats och fått en förfrågan om att delta i studien. Även kontakt med Gästrike vatten gick genom kommunen. Valet av person föreslogs av kommunen som sedan fick en förfrågan direkt av författaren om att delta.

Länsstyrelsen i Uppsala län kontaktades via e-post där en förfrågan skickades ut med önskemål om en intervju med en tjänsteman insatt i ämnet. I mejlet förklarades arbetet i stora drag samt syftet med intervjun så att bäst lämpade person kunde väljas ut internt. Återkoppling skedde sedan från Länsstyrelsen sida och kompletterande information samt frågor skickades ut till deltagaren.

Val av jurist gjordes utifrån rekommendation från handledaren. Valet baserades på personens djupa kunskap och långa arbetslivserfarenhet kring lagstiftningarna som berör studien.

I den initiala kontakten med alla deltagare mejlades en förfrågan om deltagande ut samt information om studien och dess syfte. Vid positivt gensvar skickades mer ingående information ut där det tydligt framgick att allt deltagande är anonymt vid önskan och att alla intervjuer kommer att spelas in för att underlätta efterföljande arbete och bättre kunna fokusera på intervjugenomförandet. Frågorna skickades samtidigt ut så att alla deltagare hade möjlighet att förbereda sig inför intervjuerna. Intervjuerna genomfördes sedan via videosamtal som spelades in med videokonferensverktyget Zoom. Dessa inleddes med en presentation av författaren, studiens syfte och genomgång av hur intervjun skulle genomföras. Därefter ombads respondenten att presentera sig själv och deras val av benämning i studien. Alla respondenter meddelar att deras titel är en acceptabel form av benämning i arbetet.

Intervjufrågorna arbetades fram utifrån den bakgrundsinformation som erhållits i starten på arbetet samt den information som tagits fram utifrån den teoretiska bakgrunden. Frågorna anpassades utefter om deltagaren var från Älvkarleby kommun, Gästrike vatten, Länsstyrelsen eller jurist. Detta för att skapa en så bred och heltäckande bild som möjligt av de olika aktörernas åsikter, perspektiv och kunskap kring ämnet. Frågorna fungerade som en röd tråd att följa under intervjuens gång och fördjupande följdfrågor ställdes vid behov under genomförandet.

Resultatet av intervjuerna sammanställdes till textformat och skickades till deltagarna för godkännande samt för att ge möjlighet att förtydliga eller justera svaren som inkommit.

3.3 Studie av lagkommentarer och domar

Lagkommentarer och domar har sökts fram genom tjänsten Juno som erhållits via Högskolan i Gävles bibliotek. En lagkommentar från Miljöbalken har använts samt domen som rekommenderats av den juridisk sakkunnige respondenten.

4 Resultat

I detta kapitel presenteras resultatet från en kombination av de intervjuer som gjorts och den aktuella domen som studerats. Resultatet av intervjuerna med representanter från Älvkarleby kommun redovisas i ett gemensamt avsnitt för att undvika repetition då svaren liknade varandra och att samtliga representerar en och samma aktör. Då Gästrikevatten är nära kopplad till kommunen har svaren från den intervjun sammanställts i en underrubrik till kommunen.

4.1 Länsstyrelsen i Uppsala

När det gäller bildandet av naturreservat utgår Länsstyrelsen från lagstiftning samt vägledning från Naturvårdsverket. Olika intressen kan variera beroende på vilket område som berörs, detta gör att resonemangen i besluten ofta ser olika ut från fall till fall. En avgörande faktor är om området berörs av några riksintressen eller planläggningar då ett beslut ej får strida mot dessa. Länsstyrelsen granskar de aktuella detalj- och översiktsplanerna som berörs samt samråder med kommunerna under processen. En stötesten i detta fall var att kommunen var sena med att framföra sina åsikter kring reningsverket. Vid granskning av Älvkarlebys markanvändningsplaner hittades inget som kunde påvisa att det förelåg en konflikt mellan olika intressen. Om kommunens åsikter framförts i ett tidigare skede hade detta underlättat processen.

När det kommer till avvägningen mellan naturreservatet och reningsverket så har Länsstyrelsen egentligen inte tagit ställning till vilket allmänt intresse som väger över det andra utan har i stället uttryckt det som att det är otroligt svårt, om inte omöjligt, att göra den avvägningen idag. Kommunen diskuterar kring en framtida utvidgning men det är ingen som riktigt vet när, eller om, den kommer behövas och det är svårt att beräkna hur stor markareal som egentligen kommer behövas tas i anspråk. Vidare så vet ingen hur lagstiftningen och de tekniska möjligheterna kommer se ut i framtiden.

Länsstyrelsen har resonerat att det är fördelaktigt för alla parter om den prövningen görs när det väl finns ett bättre underlag som styrker nödvändigheten av att utöka markområdet för reningsverkets expansion. Resonemanget har varit sådant att det i själva reservat-beslutet inte ska omöjliggöras en sådan prövning men att det ändå behöver fattas ett beslut om reservatet nu. Länsstyrelsen betonar att friluft och naturvärdena i området är väldigt höga och att dessa är värda att bevara och att det samtidigt finns en förståelse för den viktiga samhällsfunktionen som det reningsverket har. En utförlig avvägning behövs men underlaget som motiverar ett utvidgat område för reningsverket saknas i nuläget vilket gör att frågan föreslås följas upp när eller om det blir aktuellt.

När det kommer till utfallet av en framtida prövning så anses det vara svårt att spekulera kring då framtiden är så ovisst. En prövning kan leda till både ett godkännande och ett nekande men om ett negativt besked erhålls så är det baserat på noga avvägningar där olika utfall, möjligheter och tekniska alternativ studerats utförligt. Även andra metoder har undersökts där Länsstyrelsen har haft en diskussion med kommunen och reningsverkets personal angående möjligheten att kombinera de två intressena, bevara skogen och samtidigt tillgodose reningsverket framtida behov. Ur ett rent tekniskt perspektiv existerar möjligheten men genomförandet medför stora kostnader. Det är möjligt att kostnadsaspekten ändras med tiden vilket medför att en kombination av intressena kan bli aktuell. Det skulle också kunna vara så att miljövärdena av någon anledning försämras inom området och resultera i att ett reservat inte längre är av samma intresse.

4.2 Älvkarleby kommun

Respondenterna från Älvkarleby kommun är väldigt eniga i sina svar gällande naturreservatet och den avvägning som gjorts. Respondent 1 är noga med att påtala att naturreservatet i sig är positivt då det skyddar natur samt friluftsområden inom kommunen men att det inom Häcksören naturreservat finns ett avloppsreningsverk vars område kan komma att behöva utvidgas på grund av samhällsutveckling vilket försvårar fallet. Perspektiv som kommunen har sträcker sig 50–100 år in i framtiden vilket respondent 1 menar är vanligt när det kommer till reningsverk, speciellt när befolkningsökning tas i beaktande då det inte går att veta exakt hur stor den kommer vara eller hur snabbt den kan öka. Respondent 2 instämmer i den positiva synen på reservatet och påtalar att reningsverket kommer att behöva utvecklas vilket gör att kommunen vill säkra upp denna möjlighet inför framtiden.

Den avvägning som redovisats i beslutet anses vara bristfällig av respondenterna och en önskan om en utförligare sådan uttrycktes. Enligt Respondent 4 så redovisas de höga naturvärdena inom reservatet samt att detta medför ett högt intresse men ingen viktning gentemot reningsverket. Kommunen har flera gånger påtalat det höga allmänna intresset som reningsverket innebär och baserat på detta hoppats på ett förtydligande av Länsstyrelsens resonemang vilket inte inkom.

När det kommer till påverkan av beslutet påpekar respondent 2 att reningsverket är en samhällsviktig verksamhet som behövs för att kommunen ska kunna utvecklas och för att möta framtiden på ett tillförlitligt och hållbart sätt. Övriga respondenter instämmer i detta och anser att reningsverkets möjliga utvidgning är avgörande för att trygga kommunens utveckling. Beslutet om naturreservatet har ingen direkt påverkan på kommunen i dagsläget så länge det inte införs någon lag som gör att reningsverket behöver mer mark för att tillgodose nya krav på rening. I föreskrifterna till naturreservatets beslut ges kommunen möjlighet att ansöka om tillstånd för utökat markanspråk för reningsverket vilket respondent 1 menar ändå ger kommunen viss förhoppning men inga garantier för att en sådan prövning leder till ett beslut i kommunens favör. Ett nej från Länsstyrelsen skulle kunna medföra att reningsverket ej kan nyttja mer mark och således inte kunna möta framtida miljökrav vilket skapar stor oro inom kommunen. Respondent 2 är tydlig med att påpeka att detta är allvarligt och att det skulle vara orimligt om kommunen skulle sättas i en sådan situation. Respondent 3 instämmer i det här resonemanget och uppmärksammar även att kommunen och Länsstyrelsens relation har påverkats på ett negativt sätt under processen.

4.2.1 Gästrike vatten

VA-försörjning är en betydande del av kommunens infrastruktur vilket med största sannolikt kommer behöva växa med tiden. Således är det viktigt att ha ett brett och långsiktigt perspektiv när planer tas fram som kan påverka VA-försörjningen. Gästrike vatten anser att den avvägning som genomförts vid bildandet av naturreservatet inte var tillräckligt omfattande av i förhållande till hur vital reningsverket är för kommunens framtida utveckling. Om lagändringar införs där hanteringen av spillvattnet måste förbättras eller om det kommer nya parametrar som påverkar reningsverket så måste dessa följas. Redan nu pågår det en utredning, Hållbar slamhantering (SOU 2020:3), som med största säkerhet kommer att påverka reningsverket och medföra att förändringar måste genomföras. Utöver detta kommer troligtvis reningsverket behöva anpassas för att uppfylla EU direktiv som eventuellt kan komma att påverka kommunen. Aspirationen från Gästrike vatten är att när behovet väl uppstår så ska verksamheten tillåtas att utvecklas och då på samma plats. En förflyttning av reningsverket skulle medföra stora utgifter vilka inte är realistiska för en så liten kommun. I ett läge där förflyttning ändå bedöms vara nödvändigt så kommer vissa anläggningar att behöva kvarstå, såsom pumpstationer, då allt spillvatten leds dit.

Gästrike vatten anser att det beslut som togs, och som är överklagat, ändå öppnar upp för möjlighet för utveckling av reningsverket. Detta eftersom det finns dokumenterat i föreskrifterna att ett tillstånd kan ansökas, men anmärker på att detta inte känns som en tillräckligt säker lösning inför framtiden. Som det ser ut nu måste två tillståndsprövningar göras, en prövning till Länsstyrelsen och en gentemot Miljöbalken, vilket upplevs överflödigt. En bättre lösning hade varit att utesluta en större del av marken runt reningsverket från reservatet och sälja den delen till antingen Älvkarleby vatten eller Älvkarleby kommun för att säkra upp för framtiden. En sådan situation skulle anses tryggare på lång sikt.

4.3 Juridisk sakkunnig

När det kommer till avvägningen som gjorts i det här fallet så menar respondenten att sett till naturreservatsregler så är egentligen inte reningsverkets eventuella utveckling någon fråga än utan den uppkommer först då det blir aktuell. En utförlig utredning kring reningsverket behöver då inte tas med i den avvägning som görs nu och Länsstyrelsen baserar då beslutet på hur det ser ut idag. I det här fallet hade det varit möjligt att påbörja en detaljplaneläggning för en kommande utökning av reningsverket i början av reservatsprocessen. Om detaljplanen hade hunnit bli antagen och vunnit laga kraft så hade det då i stället varit två juridiska dokument som stod mot varandra. Detta hade resulterat i att kommunens detaljplan hade gått före Länsstyrelsens naturreservat eftersom det inte går att inrätta naturreservat i strid mot detaljplan.

En viktig aspekt som respondenten påtalar är vikten av att ingående studera reservationsföreskrifterna och hur dessa är formulerade. Föreskrifterna till ett reservat kan vara formulerade på flera sätt vilket gör att till exempel inrättande av ett naturreservat inte alltid behöver betyda att det är omöjligt att, som i detta fall, utvidga sagda reningsverk. Föreligger det i föreskrifterna att det av olika anledningar inte är möjligt måste andra lösningar studeras, antingen genom dispens eller upphävning av reservatet.

Det viktiga är att se över vad som händer om beslutet kvarstår och det sedan kommer en dag då reningsverket behöver utvidgas. Det är då enklast att studera frågan utifrån ett specifikt scenario, exempelvis vid behov av en dispensansökan. Relevanta rättsfall och domar måste då letas fram där domstolens resonemang analyseras. Därefter så görs en bedömning på hur applicerbara de fallen är på naturreservatet i Älvkarleby. Baserat på det är det då möjligt att se över intresseavvägningarna som är gjorda i rättsfallet och till viss del applicera dessa på hur avvägningarna möjligen skulle kunna se ut vid ansökan om dispens på Häcksören. Ett rättsfall att relatera till skulle enligt respondenten kunna vara MÖD 2001:16 där dispens för anläggande av golfbana inom naturreservat ansöks.

4.4 Dom

Domen som har studerats är MÖD 2001:16 med mål nr: M 4027–00 där överklagan till mark- och miljööverdomstolen avsåg ansökan om dispens för anläggande av golfbana inom naturreservat.

Naturskyddsföreningen i Skåne yrkade på att miljööverdomstolen skulle avslå golfklubbens ansökan om dispens för anläggning av korthålsbana inom naturreservatet. Naturskyddsföreningen hänvisade till beslut om naturreservat där bland annat ett mål är att bevara och framhäva Järavallen, en geologisk bildning, samt allmänhetens tillgänglighet till en strandvall inom golfbanans område. De ansåg att om en korthålsbana skulle anläggas så skulle detta medföra en otillfredsställande exploatering av Järavallen och att tillgänglighet till denna skulle försämrats. Utöver detta så påpekar de även att allmänhetens utsiktmöjligheter från strandvallen påverkas negativt av att en bana byggs närmare vallen.

Golfklubben understryker att anläggandet av en bana ej kommer att påverka tillgängligheten till strandvallen och att golfspel ej ska utföras i närhet till denna samt att det omtalade området för banan redan består av gräsbevuxen mark.

Mark- och miljööverdomstolen ansåg att trots viss inskränkning på rätten för allmänheten att ta sig till område så kommer inte banan att avsevärt förändra naturmiljön. Sedermera är redan stora delar av området planerat för golfspel. Det diskuterade området består av gräsbeväxt mark som redan innan anläggning av bana kan uppfattas som en del av golfanläggningen. Mark- och miljööverdomstolen fortsatte med att påpeka att sättet som golfanläggningen är belagd på gör att strandvallen och det tänkta området för korthålsbana redan uppfattas som svårtillgänglig för allmänheten och att det lätt misstolkas som intrång på anläggningen vid passage. En anläggning av korthålsbana skulle därför inte nämnvärt påverka den kringliggande miljön negativt. Då området ligger så pass avsides anses påverkan av minskad tillgänglighet för allmänheten vara liten.

I prövningen för dispens vägs det allmänna intresset, restriktioner för allmänheten att ta sig till området, mot det enskilda intresset, utökning av golfanläggningen med en korthålsbana tänkt till ungdomar. I avvägningen mellan intressena så anser mark- och miljööverdomstolen att skälen för det enskilda intresset väger tyngre i detta fall och att den minskade tillgängligheten är så pass liten att det inte går emot skyddsföreskrifterna för naturreservatet. Utifrån detta beslutade Mark- och miljööverdomstolen att bevilja dispens.

5 Diskussion

I det här kapitlet diskuteras resultatet som erhållits baserat på vald metod samt metoden.

5.1 Resultat

Utifrån intervjuerna framgår det tydligt att det förekommer en avsevärd skillnad i hur kommunen respektive Länsstyrelsen resonerar i det specifika fallet. De båda myndigheterna argumenterar kring reservatsbeslutet utifrån två olika utgångspunkter. Älvkarleby kommuns olika respondenter visade sig väldigt samstämda i sina svar vilket innebär att politikerna och tjänstemännen har en samsyn i ärendet. Samtliga uttryckte en stark oro över Länsstyrelsens beslut och dess konsekvenser för kommunens långsiktiga utveckling. Baserat på resultatet av intervjuerna kan det antas att en stor orsak till oron är att de själva inte har kontrollen eller inflytandet över beslut som kan tas på något som är så viktigt för den egna kommunens utvecklingsmöjligheter. Reningsverket är något som kan konstateras berör alla och det anses som en viktig del i den framtida utvecklingen av Älvkarleby kommun. Respondenterna är väl medvetna om att det med stor sannolikhet kommer införas nya lagar kopplade till spillvatten som måste följas vilket gör deras oro mer påtaglig då detta sannolikt kräver en utvidgning av området för reningsverket.

Länsstyrelsen å sin sida har en mycket tydlig uppfattning om reservatsbeslutet där resonemanget följer lagstiftningen och en tydlig logik. Argumentationen förs utifrån att underlag för en större prövning saknas i dagsläget och att det därför är bättre att ta upp frågan till prövning när, eller om, det uppkommer ett behov i framtiden. Ur Länsstyrelsens synvinkel begränsas inte kommunen av ett naturreservat utan det är tänkt att skydda området tills det att en prövning behöver ske. Det finns helt enkelt viktiga natur- och friluftsvärden som behöver skyddas idag vilket naturreservatet syftar till.

Det framgår från intervjuerna att dialogen mellan kommunen och Länsstyrelsen under processen delvis varit bristfällig. Respondenterna från kommunen och Gästrike vatten påtalar att dom saknar utförligare förklaringar till reservatsbeslutet och att Länsstyrelsens resonemang uppfattats som svårtytt i den dokumentation som förts under processen.

Naturreseervatsföreskrifterna beviljar kommunen att ansöka om en prövning vid till exempel-, eventuell utbyggnation av reningsverket. Detta infördes för att inrättandet av reservatet skulle möjliggöra en framtida utveckling av reningsverket. För kommunen och Gästrike vatten anses detta som en ofullständig garanti. Det förslag som presenterats av Gästrike vatten att i stället låta reningsverket omfatta ett större område redan initialt, som då ägs av Älvkarleby kommun eller Älvkarleby vatten, skulle skapa en långsiktig tryggs framtid. Kommunen är dock positivt inställda till naturreseervatet som sådant men vill på detta sätt samtidigt likt Gästrike vatten, säkra reningsverkets framtida utveckling

Om kommunen hade varit tillräckligt förutseende hade de innan naturreseervatsprocessen inleddes kunnat påbörja en detaljplaneläggning som omfattat ett område tillräckligt stort för en eventuell utbyggnad av reningsverket. Om planen då vunnit laga kraft så hade kommunen haft ett juridiskt dokument som skulle möjliggöra en kommande utökning av reningsverkets markområde. Enlig Länsstyrelsen var kommunen långsam med att föra fram sina åsikter om reservatets inrättande. Detta kan bero på att kommunen antingen inte hade någon kännedom om att det var möjligt eller att de alltför sent insåg reservatets innebörd och dess inskränkning på reningsverket. Oavsett hur det förhöll sig i detta fall är det en viktig lärdom för andra kommuner att ta till sig inför liknande ärenden.

Den juridiske respondenten tog också upp frågan om en prövning skulle ge ett negativt svar ur kommunens synvinkel och att en lösning då kan vara att ansöka om dispens från föreskrifterna. Det är i ett sådant fall svårt att veta vad en dispensprövning skulle medföra för svar men genom att studera tidigare rättsfall och domar kan det vara möjligt att se hur utgången av ett sådant scenario skulle kunna se ut för Älvkarleby kommun. Respondenten menar på att paralleller kan dras till de rättsfall och domar som finns och som kan vara relevanta för kommunen. Detta ger såklart inte ett säkert svar på hur utfallet av en dispensansökan i Älvkarleby Kommun skulle se ut men det kan eventuellt lugna kommunens oror över framtiden då det ändå ger en inblick i scenariot. Ett exempel som respondenten gav var rättsfallet MÖD 2001:16 där överklagan gjordes angående ansökan om dispens för anläggning av korthålsbana inom naturreseervat. Huruvida detta rättsfall kan appliceras på fallet i Älvkarleby kommun är dock oklart då tiden ej funnits för att göra en utförlig analys av rättsfallet i förhållande till fallet i kommunen.

5.2 Metod

För studien tillämpades kvalitativa metod där intervjuer, en litteraturstudie och en dom har använts för att svara på frågeställningarna.

Tidigare studier inom ämnet och liknande ämnen har varit svårt att hitta vilket har medfört att värdet av litteraturstudiens bidrag till arbetet begränsats.

Majoriteten av arbetets genomförande ligger på de intervjuer som utfördes för att på bästa möjliga sätt bidra till att söka svar på forskningsfrågorna. Möjlighet till fördjupande frågor i de semi-strukturerade intervjuer har uppskattats och breddat samtalen. Valet av respondenter har baserats på deras kunskaper och relevans för ämnet samt utifrån rekommendationer från involverade parter. Detta har givit en önskad bredd på svaren som samlats in från samtalen. Antalet intervjuer passade till den rådande tidsramen och ytterligare intervjuer anses inte skulle leda till ett mer tillförlitligt eller mer omfattande resultat.

Som nämnt fungerade semi-strukturerade intervjuer väldigt bra för att kunna besvara syftet med arbetet, speciellt då det möjliggjorde för följdfrågor när det kändes nödvändigt. Nackdelen med intervjuformen var att det var lätt att hamna utanför det specifika ämnet. Majoriteterna av intervjuerna drog ut på tiden på grund av detta. Samtidigt som mycket bra information kom fram blev det problematiskt att sammanställa intervjuerna i efterhand. Mängden överflödigt information för studien var tidskrävande att gå igenom och sälla bort vilket gjorde att intervjuerna och dess sammanställning tog längre tid än planerat. I enstaka intervjuer tappades tråden på grund av detta och det var svårt att urskilja tydliga svar i efterhand. Fördelarna med metoden överväger emellertid nackdelarna. Valet att utföra intervjuerna via Zoom upplevs som lyckad. Intervjuerna kunde enkelt spelas in och sparas tills sammanställning kunde göras utan att någon information gick förlorad.

Då svaren på frågorna i intervjuerna är baserad på varje respondents erfarenheter, kunskap och åsikter finns en risk att svaren inte alltid har varit objektiva till frågeställningen utan att de i stället baserats på personliga åsikter. Personerna som intervjuats representerar myndigheter och om svaren grundats i personliga åsikter finns det en risk att resultatet är behäftat med större osäkerhet.

Insamlingen av information från domar och lagkommentarer blev mer begränsat än önskat. Detta då intervjun med juridisk sakkunnig skedde väldigt sent i arbetet när tiden var limiterad och rekommendationerna om lagrum och domar kom från just den respondenten. Om mer tid hade spenderats på denna del hade eventuellt ett mer nyanserat resultat uppnåtts men undersökningen genomfördes på ett sådant omfattande sätt som tiden tillät.

6 Slutsatser

Utifrån resultatet kan det konstateras att de olika parterna har olika syn på naturreservatsärendet, främst beroende på att de argumenterar och ser på det utifrån olika tidsperspektiv. Länsstyrelsen tittar på fallet baserat på hur läget ser ut idag och tar beslut därefter medan kommunen resonerar utifrån ett 50–100 års perspektiv och därför vill säkra framtiden. Naturreservatet medför ingen omedelbar påverkan men kan komma att försvåra utvecklingsmöjligheterna av avloppsreningsverket i framtiden och kan eventuellt bli ett hinder.

6.1 Hur har avvägningen mellan de två motstridande allmänna intressena presenterats i argumentationerna gjorda av Länsstyrelsen Uppsala och Älvkarleby kommun?

Argumenten som framförts av Länsstyrelsen stödjer deras uppfattning om att reningsverkets utvidgning är hypotetisk, då det inte går att veta när eller om, denna kommer att behövas och hur mycket mark som i så fall måste allokeras för det. Att en ingående utredning måste göras är alla parter överens om men på grund av bristande underlag för en sådan prövning anser Länsstyrelsen att det är något som får tas i ett framtida skede. Ett beslut kring naturreservatet behövde göras men för att ändå möjliggöra för en framtida prövning lades det in i reservatsföreskrifterna att kommunen får ansöka om lov om behovet uppkommer. Kommunen å sin sida anser att de är väsentligt för dem att redan i nuläget säkra för eventuella framtida förändringar där vattenreningsverket behöver ta ett större markområde i anspråk för att till exempel uppfylla nya lagkrav på reningsprocesser eller för att kommunen har en inflyttning som kräver att reningsverkets kapacitet utökas. Utan denna försäkran upplever de att naturreservatsbeslutet blir en potentiell hämsko för kommunens möjlighet till utveckling.

6.2 Hur påverkas utvecklingsmöjligheterna av avloppsreningsverket i Älvkarleby kommun efter inrättande av naturreservat?

Inrättande av naturreservat innebär att kommunen ej har möjlighet att utveckla avloppsreningsverket vid ett framtida behov utan ett godkännande från Länsstyrelsen. I reservatsföreskrifterna ges det möjlighet för kommunen att ansöka om en prövning, något som fordrar omfattande utredningar. Det blir således ingen omedelbar påverkan på utvecklingsmöjligheterna av reningsverket men det medför att begränsningar eventuellt påverkar utvecklingsmöjligheterna i framtiden. I det fall då Länsstyrelsen godkänner prövningen finns det inget hinder för att utveckla reningsverket, däremot försvårar det vägen till utveckling då fler utredningar måste göras vilka både tar tid och är kostsamt, speciellt för en liten kommun. Om situationen blir den motsatta, det vill säga att prövningen inte godkänns, så medför det däremot ett hinder.

6.3 Framtida fall

Att den här studien visar på att parterna ser på ärendet utifrån olika tidsperspektiv är en viktig faktor som möjligen borde beaktas mer vid liknande framtida fall. För kommunens del är det viktigt att säkra en möjlighet till långsiktig utveckling, också ur ett hållbarhetsperspektiv. Beslut som inte tar hänsyn till ett långsiktigt perspektiv kan hämma kommuner möjligheter att uppnå sina hållbarhetsmål.

Referenser

- Bengtsson, B (2021). Kommentaren till 7 kap. 7§, Miljöbalken (3 mars. 2021, JUNO).
- Bergkvist, T. (2007). *Kommunalt naturskydd som en del av markanvändningsplaneringen: en fallstudie av olika synsätt i samband med upphävande av naturreservat*.
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:sh:diva-1265> [Hämtad 2022-05-01.]
- Boverket. (2021). *Områdesskydd*. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/allmannaintressen/hav/naturvarden/omrade/> [Hämtad 2022-05-01.]
- Borgström, S. T. (2009). Patterns and challenges of urban nature conservation - A study of southern Sweden. *Environment and Planning A*, 41(11), 2671–2686.
<https://doi.org/10.1068/A41312> [Hämtad 2022-05-24.]
- Brokking, P., Liedholm Johanson, E., & Paulsson, J. (2020). Implementation Strategies for Sustainable Urban Development: Examples from Swedish practice. In *Methods and Concepts of Land Management*. vdf Hochschulverlag AG an der ETH Zürich. <https://doi.org/10.3218/4027-2> [Hämtad 2022-04-09.]
- Caesar, C. (2016). Municipal land allocations: integrating planning and selection of developers while transferring public land for housing in Sweden. *Journal of Housing and the Built Environment*, 31(2), 257–275. <https://doi.org/10.1007/S10901-015-9457-2/FIGURES/3> [Hämtad 2022-04-05.]
- Cairney, P., & St Denny, E. (2015). Reviews of What is qualitative research and What is qualitative interviewing. *International Journal of Social Research Methodology*, 18(1), 117–125. <https://doi.org/10.1080/13645579.2014.957434> [Hämtad 2022-04-05.]
- Edlund, I., & Jonsson, A. (2018). *Kommunal markpolicy: Ett medel i kommunens hantering av markärenden*. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hig:diva-26959> [Hämtad 2022-05-09.]
- Globala målen. (u.å.). *För hållbar utveckling*. <https://www.globalamalen.se/> [Hämtad 2022-04-23.]
- Jacob, S. A., & Furgerson, S. P. (2012). Writing Interview Protocols and Conducting Interviews: Tips for Students New to the Field of Qualitative Research. *Qualitative Report*, 17, 1–10.
<http://www.nova.edu/ssss/QR/QR17/jacob.pdf> [Hämtad 2022-04-23.]
- Länsstyrelsen Gävleborg. (u.å.). *Bilda kommunalt områdesskydd*.
<https://www.lansstyrelsen.se/gavleborg/natur-och-landsbygd/skyddad-natur/bilda-kommunalt-omradesskydd.html> [Hämtad 2022-04-23.]

Länsstyrelsen Uppsala. (2021). *Bildande av naturreservatet Häcksören i Älvkarleby kommun*. Dnr 511-1429-2017.

Markensten, T., Karlsson, L., & Wallander, J. (2013). *Allt om miljö och hållbarhet på landsbygden - Jordbruksverket*.
<https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/aol17.html> [Hämtad 2022-04-23.]

SOU 2020:3. Hållbar slamhantering. *Utredningen om en giftfri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam*. Norstedts Juridik.
<https://www.regeringen.se/48e7cd/contentassets/3d68880d2e6942f3a1dccb158e46beb7/hallbar-slamhantering-sou-20203> [Hämtad 2022-05-24.]

MÖD 2001:16. (2001). Norstedts Juridik. https://juno-nj-se.eu1.proxy.openathens.net/b/documents/1053669?tab=proposition_for [Hämtad 2022-05-24.]

Naturvårdsverket. (Maj 2022). *Antal och areal för naturreservat i Sverige*.
<https://www.naturvardsverket.se/data-och-statistik/skyddad-natur/naturreservat-antal-och-areal/> [Hämtad 2022-04-09.]

Naturvårdsverket. (u.å.). A. *Naturreservat*.
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/skyddad-natur/olika-former-av-naturskydd/naturreservat/> [Hämtad 2022-04-09.]

Naturvårdsverket. (u.å.). B. *Vem gör vad*.
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/skyddad-natur/sa-bildas-skyddade-omraden/vem-gor-vad> [Hämtad 2022-04-09.]

Rolfsson, E., & Schmidt, M. (2012). *Bildandeprocessen för naturreservat: En jämförande fallstudie över naturreservat bildade i Stockholms län*.
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kth:diva-96081> [Hämtad 2022-04-23.]